

Jordi Puntí Escriptor

«A Catalunya no hi ha hagut un intent real d'explicar la immigració des del punt de vista dels catalans. Vull dir d'explicar-la amb tots els ets i uts, és a dir, afrontant-ne els tabús, un dels quals és que, en molts aspectes, aquella immigració no ha estat superada»

Vull explicar la immigració afrontant-ne els tabús

Text: **Pere A. Pons**
Foto: **Carles Domènec**

Jordi Puntí (Manlleu, 1967) ha publicat un nou llibre: *Els castellans* (L'Avenç). Ofereix una visió, potser inèdita en la literatura catalana, de la relació que mantenien els nois catalans amb els fills dels nouvinguts castellans.

L'origen del llibre va ser un encàrrec de Josep M. Muñoz, director de la revista L'Avenç.

Sí. Era a finals de l'any 2006 i jo estava escrivint *Maletes perdudes*. Ell em va demanar una sèrie d'articles que tinguessin a veure amb la memòria personal i amb la història de Catalunya. Jo estava molt ficat en un episodi de la novel·la relacionat amb la immigració, i a més havia pres notes sobre la meua infantesa i la relació que tenia amb els nois immigrants castellans, i vaig pensar que seria una bona idea fer servir aquell fil conductor per explicar els meus records. Una cosa que em feia por era caure en la pura anècdota,

en la nostàlgia. Em va semblar que el contrapunt dels castellans m'aniria bé per compensar l'exhibicionisme personal.

Els castellans acaben sent, però, l'eix al voltant del qual gira gairebé tot.

Sí. A partir del segon article, vaig entendre que era molt més interessant parlar d'ells que parlar de mi. D'això, me n'he adonat després: a *Maletes perdudes*, parlava d'altres per parlar de mi; a *Els castellans*, parlo de mi per parlar d'altres.

Quins eren els perills de contar la relació entre els nois catalans i els nois castellans de Manlleu?

El primer perill era el meu propi entorn. Jo no sabia com reaccionarien quan jo expliqués un tema que, en aquest país, en general s'ha deixat passar. A Catalunya no hi ha hagut un intent real d'explicar la immigració des del punt de vista dels catalans. Vull dir d'explicar-la amb tots els

«Els no sentien que havien emigrat a un altre país. Ells no s'havien mogut d'Espanya. Eren a casa, només havien canviat de carrer»

ets i uts, és a dir, afrontant-ne els tabús, un dels quals és que, en molts aspectes, aquella immigració no ha estat superada. Un altre perill era ser mal entès. Com que explico les coses sense el filtre del que és políticament correcte, pot haver-hi lectures literals que distorsionin el sentit dels textos.

Lectures literals o, fins i tot, malintencionadament literals.

De fet, quan varen sortir els primers textos a la revista, un individu del qual no en diré el nom es va dedicar a copiar al seu blog un dels articles tot substituint catalans per nazis i castellans per jueus. Jo li vaig escriure dient-li que allò era demagògia pura, i que es podia fer la substitució a l'inrevés i que funcionaria igual. A més, aquest no és el tema.

Segons explicau, els nois catalans i castellans vivien segregats i enemistats. El més curiós és que sempre eren els catalans els que feien intents d'aproximació. I també els que es mostraven més submisos i més acovardits. Els castellans, en canvi, es movien amb perfecta desimboltura, per molt que fossin els nouvinguts.

D'això, n'he parlat amb gent que aleshores s'hauria identificat amb els castellans i que avui parlen en català i estan integrats a la societat catalana. Ells no sentien que havien emigrat a un altre país. Ells no s'havien mogut d'Espanya. Eren a casa, només havien canviat de carrer. També crec que, de part dels catalans, hi havia una cosa molt petitburgesa, que és la por del conflicte. Només

així s'explica el nostre pactisme atàvic, que molt sovint ens porta a rebaixar-nos i a fer mil renunciacions abans d'emmerdar-nos en segons quines històries.

El relat acaba als catorze anys, quan catalans i castellans començau a anar junts a l'institut.

Sí. Aleshores passa una cosa sensacional. Com que molts catalans veníem dels *Hermanos de La Salle* i, per tant, havíem tingut l'ensenyament en castellà, escrivíem un català de pena, mentre que els castellans, que havien hagut d'anar a escoles públiques i havien començat a tenir professors catalans, escrivien el català millor que nosaltres. Una altra de les raons que expliquen la unió dels nois catalans i els castellans és que durant l'adolescència no necessites rivals, sinó còmplices que et permetin afrontar els canvis tan bèsties que estàs vivint.

Quan us ajuntàveu, en quin idioma parlàveu, quina comunitat s'acoblava a quina? Les referències que manejàveu eren més catalanes o més castellanes?

En el cas del meu grup, l'idioma era el català i les referències culturals eren més castellanes. Jo no sé què els passa als altres membres de la meua generació, però jo estic mig partit entre les referències culturals catalanes i les castellanes. Per una banda, hi ha *Terra d'escudella*, *Cavall fort*, el *Tintín* en català, *El zoo d'en Pitus...* Per l'altra banda, però, tinc les *Joyas literarias juveniles*, tota l'eclosió musical de la "movida madrilenya", els grups musicals de Barcelona que cantaven en castellà... Es tracta d'assumir que tens una cultura bicèfala. És a dir, tens molt clar d'on ve cada cosa però no en fas un dogma. Ara parlo d'entre els 13 anys i els 17. Després prens consciència política i tot plegat es matisa bastant. En el meu cas, la presa de consciència va estar relacionada amb l'independentisme, al qual em vaig apropar i del qual me'n vaig allunyar unes quantes vegades.

Diríeu que molts dels castellans d'aleshores acabaren assumint una certa catalanitat?

Depèn. Té molt a veure amb com ha anat la vida de cadascú. A aquells que van quedar atrapats al gueto, això de Catalunya els sona estrany, els és indiferent. En canvi, aquells que van viure una evolució, que potser es van casar amb una persona catalana, sí que han assumit la catalanitat. Sigui el que sigui el que vulgui dir ser català avui dia.